

RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

PUBLIEKSVERSIE

VOORTGANGSRAPPORTAGE FAIRFOK

PUBLIEKSVERSIE VOORTGANGSRAPPORTAGE FAIRFOK

1. Hondenfokkerij zet stappen

Rashondenfokkerij

Fairfok heeft als ambitie dat de rashondenfokkerij per 2018 een diervriendelijke en verantwoorde sector is en als zodanig ook bekend staat. Wie straks een hond koopt met een stamboom, moet er zeker van zijn dat de desbetreffende fokker er alles aan heeft gedaan een gezonde en sociale hond te fokken.

Inmiddels heeft de rashondenfokkerij zowel in 2015 als in 2016 stappen gezet op weg naar een gezonde en sociale hond. Zo studeren steeds meer rasverenigingen op mogelijkheden om sneller stappen te zetten naar een gezonde populatie, denk aan *outcross*, gericht op het vergroten van de genetische diversiteit. Om de variatie binnen het ras zo veel mogelijk te bewaren of zelfs te vergroten, hebben rasverenigingen aanvullende afspraken gemaakt met de Raad van Beheer. Zo kunnen Markiesjes die niet helemaal zwart zijn, maar een borstvlek hebben, toegelaten worden voor de fokkerij omdat er mag worden gefokt met honden die een andere kleur hebben dan de rasstandaard voorschrijft. Bij de Hollandse Herder kan bij de ruwhaar- en langhaarvariëteit gebruik worden gemaakt van de grotere populatie kortharen. Wetterhoun, Hollandse Smous en Saarlooswolfhond kruisen onder begeleiding van de rasverenigingen met honden van een ander ras. En er is internationale belangstelling voor het convenant dat de twee verenigingen van de Engelse Bulldog met de Raad van Beheer hebben afgesloten, met als doel de algehele gezondheid van het ras te verbeteren.

Er wordt gewerkt aan een structurele financiering waarmee het voor rasverenigingen mogelijk wordt om laagdrempelig wetenschappelijk advies te vragen. De Raad van Beheer, Faculteit Diergeneeskunde en Wageningen Universiteit werken in samenwerking met het ministerie van EZ aan opties voor een model.

Hele sector verbeteren

Bovenstaande is uitvoerbaar voor de rashonden. Op de niet-rashonden zoals *look-alikes* en importhonden hebben de Fairfok-partijen veel minder grip. Toch zijn de aantallen *look-alikes* bij sommige rassen zo groot, dat ze wel het gezondheidsbeeld van die rassen bepalen. Het is dan ook belangrijk dat er een omslag in de hondenwereld plaatsvindt naar een transparante cultuur, gericht op het fokken en houden van gezonde en sociale honden. Het moet daarbij niet uitmaken of het een rashond, look-alike of kruising is.

Zo wordt er nagedacht over de vraag hoe de kennis en diensten die voor rashondenfokkers ontwikkeld zijn, ook beschikbaar gesteld kunnen worden voor fokkers van niet-rashonden: niet alleen fokkerijadviezen, maar ook sociale aspecten zoals stimuleren en beschikbaar stellen van faciliteiten als hondenscholen, (puppy)trainingen of sporten met je hond. Zo speel je verder in op de roep vanuit de maatschappij om goed opgevoede honden. En

tegelijkertijd vindt zo een verbreding plaats van alleen rashonden naar ook niet-rashonden en wordt gewerkt aan bewustwording bij fokkers én hondenbezitters.

Transparantie is de sleutel voor beweging. Hiertoe worden de uitslagen van door de Raad van Beheer geprotocolleerde onderzoeken op de website gepubliceerd, zodat ze voor iedereen te raadplegen zijn. De databank van het Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren wordt momenteel gevuld met ziekte-incidenties van rashonden, look-alikes en kruisingen, aangeleverd door dierenartspraktijken en huisdierverzekeraars.

Sociale honden

De deelnemers aan Fairfok willen het aspect 'sociaal' controleerbaar, toetsbaar en meetbaar maken. Hiertoe werkt de Raad van Beheer in overleg met de Hondenbescherming een aantal opties uit. Ook vraagt de Raad actief aandacht voor *best practices* in de omgang met potentieel gevaarlijke dieren, om zo anderen te inspireren zelf ook verantwoordelijkheid te nemen. Voorbeeld is de werkwijze van American Staffordshire Terriër Club Holland: een verplichte test op sociaal gedrag, zoeken van media-aandacht en reageren op berichtgeving in de media, waarbij continu gewezen wordt op het belang van socialisatie en aandacht voor de match tussen de pup en de koper.

Het LICG start in mei 2017 met de vernieuwde campagne 'Minder Hondenbeten'.

Aanpak illegale hondenhandel

Richting de consument is het van belang dat deze steeds beter het kaf van het koren kan scheiden. Hij moet weten of de hond die hij op het oog heeft, ook echt bij hem past (match). Hij behoort bij de aankoop van een hond de juiste vragen te stellen om zeker te zijn of een hond zorgvuldig gefokt en sociaal is. Een groeiende vraag naar gezonde en sociale honden leidt tot een groeiend aanbod van gezonde en sociale honden. Zo kan de markt haar werk doen en zal de omslag naar gezonde en sociale honden versneld worden.

Campagne

De illegale handel vormt een probleem op zich, waar niemand nog echt vat op heeft. De gedeelde visie is dat deze handel door bundeling van krachten kan worden aangepakt. Er wordt met alle betrokkenen bij Fairfok gewerkt aan een gezamenlijke campagne. Daarbij is de intentie ook samen te werken met het ministerie van EZ, de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Doelstelling is dat er een boodschap komt, met alle betrokkenen als afzender, die de koper helpt bij het herkennen van de legale, gezonde en sociale pup.

I&R

Daarnaast is de Raad van Beheer met zijn databank betrokken bij overleggen over I&R. Doel van I&R is om meer inzicht in en grip op de illegale handel te krijgen. Door in te zetten op een gesloten *track & trace*-systeem, een goede registratie door de databanken en efficiënte data-uitwisseling tussen de aangewezen databanken en de centrale overheidsdatabank, en een grotere analyse- en handhavingscapaciteit, kan grote winst behaald worden in de aanpak van de illegale puppyhandel. De Raad van Beheer brengt dit punt dan ook consequent onder de aandacht in I&R-overleggen met de overheid.

2. Update ambities uit Fairfok

In het projectplan Fairfok staan de ambities genoemd met voorgenomen data van realisatie. Waar staan we per december 2016? U leest het in deze paragraaf. De ontwikkelingen onder Ambities 4, 5 en 12 geven op dit moment geen aanleiding tot vermelding in deze rapportage.

Ambities 1: “Per 1 januari 2018 is de hondenfokkerij een diervriendelijke en verantwoorde sector”

Ambitie 2: “ Het aantal zieke rashonden is van 40 procent in 2014 teruggebracht naar 25 procent in 2019”

- ❖ Om deze ambities te halen moet het overgangsproces worden versneld. De Raad van Beheer overlegt in 2017 met de transitiedeskundigen van Wageningen UR om te komen tot een Plan van Aanpak dat daartoe bijdraagt.

Ambitie 3: “In 2018 zijn bij alle fokkers (aangesloten bij Raad van Beheer) gezondheid, welzijn en sociaal gedrag van de reu en teef leidend en bepalend voor de fokdoelen; d.w.z. 100% compliance. Er wordt niet meer gefokt met honden als het risico op gezondheids-, gedrags- en welzijnsproblemen te groot is of als de dieren niet meer zelfstandig en natuurlijk kunnen functioneren. Zo nodig wordt er gestopt met het fokken met honden waarbij dergelijke problemen onvermijdelijk zijn. [...]”

- ❖ Reglementen gericht op vermindering van inteelt zijn aangepast. Per rasvereniging is vastgelegd hoe omgegaan wordt met verantwoorde fokkerij, onder andere in de vorm van verenigingsfokreglementen.
- ❖ De Raad van Beheer heeft software ontwikkeld om populaties te kunnen analyseren en de effecten van maatregelen of de combinatie van *reu x teef* op de populatie te kunnen voorspellen. De Raad van Beheer voert de analyse uit en de uitkomsten worden met de rasverenigingen besproken.
Er worden ook analyses uitgevoerd door Wageningen Universiteit en Researchcentre en door de Stichting Zeldzame Huisdierrassen. Zo krijgen rashondenfokkers inzicht in de verwantschap bij rashonden en zijn eerste tools beschikbaar voor goed fokbeleid. Ook de bij Ambitie 14 genoemde diepgaande analyses van populaties en adviezen aan rasverenigingen dragen hieraan bij.
- ❖ Vooruitlopend op de ‘Normenmatrix’ wordt op de website van de Raad van Beheer per ras aangegeven welke screeningsonderzoeken gedaan moeten worden om de gezondheid van het desbetreffende ras zo goed mogelijk te borgen.

Ambitie 6: “Vanaf 2015 worden rasstandaarden die aanleiding kunnen geven tot welzijnsproblemen, bijgesteld. [...] Nieuwe rassen kunnen pas worden vastgesteld na kritische beoordeling op de aanvaardbaarheid van de gevolgen voor het dier qua welzijn, gezondheid en integriteit.”

- ❖ Het bijstellen van de rasstandaarden is afgerond. Het in de praktijk toepassen van deze aangepaste rasstandaarden loopt op dit moment. In alle standaarden heeft de FCI aangegeven dat alle honden “fit for function” en klinisch gezond moeten zijn.
- ❖ In 2016 is verder gewerkt om te komen tot draagvlak bij fokkers en keurmeesters en eenduidige interpretatie van de normen. Fokkers zullen de aangepaste rasstandaard

moeten meewegen in de keuze voor in te zetten fokdieren. Keurmeesters zullen wijzigingen in de rasstandaard in hun beoordeling mee moeten nemen.

- ❖ De tijd zal moeten leren welke effecten deze maatregel heeft. Mooi voorbeeld is de Chihuahua die qua standaard langzaam veranderd is naar een hond met een kleinere (gesloten) schedel, waardoor de kwetsbaarheid van de hersenen is afgenomen.

Ambitie 7: “In 2016 worden op shows/tentoonstellingen bij de circa veertig aandachtstrassen de besten van het ras beoordeeld door een team van onafhankelijke dierenartsen. [...] Bij een aantal andere rassen worden de besten van het ras steekproefsgewijs beoordeeld door het aanwezige team van dierenartsen. [...] Buitenlandse keurmeesters worden over de rasspecifieke aandachtspunten geïnstrueerd [...] en ontvangen een vertaling van de rasspecifieke instructies.”

- ❖ Er komt een pilot om te onderzoeken welke dierenartsen geschikt zijn om als onafhankelijke dierenarts naast de keurmeester te controleren of een hond “fit for function” is. “Eerst gezond, dan pas mooi”.

Ambitie 8: “In 2015 weten alle Nederlandse keurmeesters dat gezondheid en welzijn van de hond leidend zijn en dat het uiterlijk pas beoordeeld mag worden als gezondheid en welzijn geborgd zijn: 100% compliance. Keurmeesters krijgen extra rasspecifieke instructies voorafgaand aan iedere hondententoonstelling en krijgen verplichte nascholing.”

- ❖ Alle Nederlandse keurmeesters weten nu dat het uiterlijk pas beoordeeld mag worden als gezondheid en welzijn in orde zijn. Hiervoor zijn gedragscodes voor keurmeesters opgesteld en goedgekeurd. Invoering vindt plaats via verplichte cursussen.

Ambitie 9: “Het aantal aanwezige Nederlandse keurmeesters op Nederlandse hondententoonstellingen is per 2015 gegarandeerd en afgestemd op het uitgangspunt “gezondheid en welzijn boven rasspecifieke kenmerken”. Op iedere hondententoonstelling heeft minstens 50 procent van de keurmeesters de Nederlandse nationaliteit.”

- ❖ De nationaliteitsnorm van gegarandeerd minimaal 50 procent Nederlandse keurmeesters per tentoonstelling, afgestemd op het uitgangspunt ‘gezondheid en welzijn boven rasspecifieke kenmerken’, is gerealiseerd. Dit is van belang omdat een aantal landen minder aandacht heeft voor gezondheid en welzijn zoals gedefinieerd in Fairfok.
- ❖ Dankzij deze kwaliteitsnorm heeft minstens 50 procent van de keurmeesters op een tentoonstelling een gedegen opleiding in Nederland afgerond en voldoet minstens 50 procent aan de nascholingsverplichting (Ambitie 8).

Ambitie 10a: “Per 2015 werken dierenartsen aan de hand van de richtlijn ‘Tegengaan van erfelijke en/of schadelijke raskenmerken bij honden en katten’ actief aan bewustwording van en kennisoverdracht op hondeneigenaren. Denk aan advies bij de aankoop van een hond, algemene begeleiding bij (keuzes wat betreft) voortplanting en advies en (veterinaire) hulp bij gezondheids- en welzijnsproblemen.”

- ❖ De richtlijn is eind 2015 als onderdeel van een breder pakket aan veterinaire richtlijnen door de KNMvD gepubliceerd en onder dierenartsen verspreid. In 2016 is gewerkt aan de implementatie van de Richtlijn.

Ambitie 10b: “Dierenartsen registreren welke problemen zich bij welke dieren voordoen. Deze informatie wordt gebruikt voor analyse en het in kaart brengen van de ernst en omvang van de problematiek.”

- ❖ Het aantal gebruikers van het desbetreffende registratiesysteem PETscan groeit, maar kan beter. Mede hierom is PETscan in de zomer van 2016 ontwikkeld naar PETscan 2.0 – een geheel vernieuwde versie, waarin het aantal diagnoses is uitgebreid. Daarmee wordt het mogelijk alle diagnoses van gezondheidsproblemen gestandaardiseerd te registreren.
- ❖ Het serviceniveau van PETscan 2.0 is voor de dierenarts verhoogd, door bij iedere diagnose in het systeem een samenvatting van de diagnostische tests te vermelden, die nodig zijn om diagnose te kunnen stellen. Inzet is dat dit voor meer deelname door dierenartsen zal leiden.

Ambitie 11: “Per 2015 is nascholing van dierenartsen en medewerkers in dierenartspraktijken op het gebied van fokkerij en genetica gemeengoed en wordt gestimuleerd door de KNMvD en ondersteund door de Raad van Beheer en onderwijsinstellingen op MBO en HBO en academisch niveau.”

- ❖ Bij de nascholing van dierenartsen en medewerkers in dierenartspraktijken wordt extra aandacht aan fokkerij en genetica besteed. Voorbeelden zijn de module Duurzame Fokkerij op Dierenwelzijnsweb en de nascholing “Erfelijke aandoeningen bij hond of kat” voor dierenartsen en paraveterinair door de Faculteit Diergeneeskunde (2016).

Ambitie 13: “In 2018 is het kennisniveau van fokkers, beleidsmakers, eigenaars, kopers en andere belanghebbenden op het gebied van fokkerij zo hoog, dat verantwoorde en betere keuzes gemaakt kunnen worden. [...]”

Aan deze ambitie wordt blijvend door betrokkenen veel aandacht besteed.

Richting fokkers/beleidsmakers

- ❖ Verbreding van het onderwijspakket van MBO en HBO met verantwoorde fokkerij. De cursus ‘Fokkerij van rashonden’ voor professionals in de gezelschapsdierenbranche van Wageningen Academy is in 2016 eenmaal gegeven en een tweede cursus staat gepland.
- ❖ De Stichting Zeldzame Huisdierrassen verzorgt jaarlijks met het Cursuscentrum Dierverzorging Barneveld een cursus over het fokken van rashonden en verzorgt gastlessen op mbo-scholen over dit onderwerp. Zo ook in 2016.
- ❖ De Raad van Beheer heeft ook in 2016 de jaarlijkse Kennis Tour met educatieve sessies in het land voor fokkers, keurmeesters, dierenartsen en –assistenten en overige belangstellenden gehouden. Deze is door circa 500 deelnemers bezocht.
- ❖ Steeds vaker vragen ook rasverenigingen *zonder* grote problemen om hulp bij het gezond houden van hun populatie. Dit betekent dat ze er vooral voor willen zorgen dat hun ras gezond blijft door een goed fokbeleid met daarin aandacht voor de genetische variatie van het ras.

Richting eigenaren/pupkopers

- ❖ De campagne “Waarom een stamboomhond” (Raad van Beheer) startte in 2016. In een serie video’s wordt de centrale boodschap uitgedragen dat je met een stamboomhond zeker weet dat het qua dierenwelzijn goed zit. De campagne loopt in 2017 door.

- ❖ De Rashondengids (LICG) is onlangs verder uitgebreid voor een aantal Nederlandse rassen. Er wordt toegelicht welke problemen mogelijk spelen binnen een ras en waar een aspirant-koper naar moet vragen bij de fokker.
- ❖ De Hondenbescherming heeft de campagne “Fairpup” uitgevoerd, met een website en ‘Gezonde Hond app’ (met checklist).
- ❖ Bij de Rijksuniversiteit Groningen loopt een promotieonderzoek gericht op de emoties die bij de consument spelen bij de aankoop van een hond (Hondenbescherming).
- ❖ De campagne ‘Foute fokker’ vanuit het LICG bereikte in 2016 ruim 1,2 miljoen personen. Doel van de campagne is dat consumenten zich zorgvuldiger voorbereiden op de aanschaf van een pup en op zoek gaan naar een betrouwbare fokker.
- ❖ Raad van Beheer, LICG, KNMvD, Hondenbescherming en Dibevo hebben afspraken gemaakt om de diverse campagnes en communicatie op elkaar af te stemmen en meer samen te werken.

Ambitie 14: “Vanaf 2016 worden de klinische ziektebeelden die het gevolg zijn van erfelijke aandoeningen bij rashonden met behulp van DNA-diagnostiek in enkele generaties bijna geheel teruggedrongen. [...]”

- ❖ De eerste stappen zijn genomen, waarbij DNA van rashonden wordt afgenomen en technieken voor DNA-diagnostiek gereed zijn.
- ❖ Voor resultaat is een brede aanpak noodzakelijk met inzet van DNA-screeningsonderzoeken en populatiegenetica. Als er sprake is van meerdere ziekten, wordt de focus gelegd op de belangrijkste aan te pakken ziekten.
- ❖ Vooruitlopend op een toekomstig ExpertiseCentrum voor Genetica Gezelschapsdieren (ECGG) zijn mede op verzoek van rasverenigingen diverse initiatieven ondernomen. Voor rassen zoals Markiesje, Friese stabij, Drentse Patrijs, Hollandse Smous, Schotse Collie is vanuit Wageningen University & Research (WUR) analyse en onderzoek uitgevoerd, gericht op het geven van advies te verbetering van de genetische variatie.
- ❖ Er wordt ook onderzoek verricht naar de beste manier om een outcross uit te voeren, naar aanleiding van vragen rond de outcross bij de Saarlooswolfhond.